

Roman

ILUSTROVAN DRUŽINSKI TEDNIK IZHAJA V ČETRTEK

III. leto

V Ljubljani, 9. julija 1931

Štev. 28

„Mali Teheran“

Napisal Boris Rihteršič

Ne vem kako smo se prav za prav odločili, da pojdemo tja. Trije smo bili. Miran Smrekar je predlagal, da bi šli nekam za vso noč. Mitja Trtec je nasvetoval „Mali Teheran“, jaz sem imel denar in sem bil zadovoljen.

„Mali Teheran“ je daleč zunaj mesta. Kavarna, kakor jih je po Zagrebu sto in sto. Globoko v kleti, zakajen, vesel, umazan. Za denar dobiš tam vse. Črno kavo in dekle in še marsikaj.

Okrog polnoči se začne „Mali Teheran“ polniti. Največ prihajajo vanj ljudje sumljive vnanjosti, ki bi jim človek prisodil, da so pravkar ušli iz policijskega albuma. Pijani so. Sedijo za mizo, zalivajo se z vinom in prepirajo. Časih prav malo manjka, da se ne stepo z noži. Pri peči sameva vsako noč neka ženska. Stara bo trideset let, a človek bi ji prisodil štirideset. Upadla lica ima in na njih se vidi vsaka žilica. Šiljast nos in sveteče se oči, ki bi vedele marsikaj povedati. Čaka in pije čaj za čajem, pivo za pivom, dokler ne stopi k njej ta ali oni izmed gostov in je ne odvede s seboj v noč. Sam ne vem, kako da mi je med vsemi gosti ravno ona takoj padla v oči. Saj je bila le majhen kosček vsega kar sem tam videl, odtenek, senca pisanih barv in glasov v soju luči pod stropom. Morda zaradi njenih svetelih se oči? Kdo ve? Ljudje smo časih čudni, tako čudni, da bi prej razumeli Boga kakor samega sebe.

Vikica dela red in pobira denar. Energična je ta Vikica. Če se gostje sporeko, je takoj pri njih in jih pomiri. Časih si mora seveda pomagati s stolom ali steklenico, da napravi red. Kadar pride do tega, samo odpre vrata in pokliče stražnika. Takoj je vse tiho. Gostje nimajo radi takih obiskov.

ALI NISEM LEPA? (FOTO METRO)

Vera je vse drugačna. Ta streže. Nekaj dni je šele v „Malem Teheranu“ in se še ni navadila zakonov, ki tam vladajo. Ti zakoni so čudni. Nikjer niso napisani, a vendar jih pozna vsak in se jim pokori. Ti zakoni ukazujejo, da dekleta, ki sedi pri eni mizi in zabava goste, pri drugi mizi ne smejo poklicati. Ti zakoni ukazujejo tudi, da morajo dekleta, ki si je našlo fanta, pustiti tudi gostje pri isti mizi. Če teh zakonov kdo ne pozna ali jih noče poznati, je revež. Cel ne odide iz „Malega Teherana“.

Se nadaljuje na str. 418.

KRONIKA TEDNA

Mrs. Jean Norris, prvo in edino newyorško sodnico, je najvišje sodišče države Newyork odstavilo, ker je ponarejala zapisnike kaznjenc, ki jih je zasliševala — v njihovo škodo, tako da so bili njihovi vzklici vnaprej obsojeni na neuspeh.

Odstavljena Norris je bila sodnica samo za ženske.

*

V Londonu so na dražbi prodali zapuščino pokojne plesalke Pavlove. In izkazalo se je, da so bile cene, ki so jih ponujali kupci, prav tako nizke, kakor je bilo svoj čas veliko navdušenje množic za božansko umetnost velike plesalke. Tako je šla miniaturna slika Pavlove v okvirju iz zlata in slonovine za 1000 Džin, tako rekoč zastoj. Kaj hočemo: „spomini“ dan današnjih nizko notirajo na borzi človeških čednosti.

*

Vesela vest prihaja iz Rusije: profesorja Mandelstam in Papaleski sta napravila radijski aparat, ki mu tudi najhujše atmosferske motnje ne pridejo do živga.

*

Na pametno misel so prišli v nekem nemškem kopališču. Da povečajo tujski promet, so namreč uvedli tombolo za poljube. V ta namen je povabil ravnatelj kopališča več znanih filmskih igralcev in igralk in začel prirejati večer za večerom tombole z edinimi dobitki: poljubi filmskih zvezd. Srečke je dal tiskati v dveh barvah: rožnate za moške, višnjeve za ženske. Baje se gostje zanje kar trgajo.

*

Ženske postajajo večje, ugotavljajo statistike. V Ameriki. Nemčiji in na Japonskem so dognali pri študentkah, da merijo danes 3 do 4 cm več kakor so imele še pred 30 leti. Vzrok temu bo pač v glavnem sport, ki ga sodobna ženska dosti bolj goji kakor zadržana in zapeta „frajlica“ iz leta 1900. Kaže, da se spet bližamo dobi amazonk...

*

Nekje v Alzaciji je nekdo za stavo pojedel — pazite, da vam slabo ne postane! — muholovnik, poln muh. Dobil je zato deset dinarjev in... driško.

*

V Ameriki imajo radijski aparat, pri katerem zadošča, da rečeš: „Go ahead now!“ (Zdaj naprej!), pa začne takoj igrati. Skrivnost konstrukcije je v tem, da reagira na človeški glas. Pa ni treba, da rečeš ravno angleški, glavno je le, da vsebuje poziv štiri zloge. Tudi slovenski bi ga lahko pognal.

„Mali Teheran“

Nadaljevanje z naslovne strani

Sedimo za mizo in se dolgočasimo. Pijemo turško kavo, drugo za drugo. Vera zabava goste pri sosednji mizi. Trije so in igrajo. Dva izmed njih sleparita in gulita tretjega. Zakaj ga ne bi? Pijan je in denar ima. Vera jima pomaga.

Časih pride Vikica k nam in za trenutek prisede. Naročili smo ji likerja. To se spodobiti in razume samo po sebi. Ko popije čašico, odide, a se kmalu spet vrne na drugo.

Miranu je všeč. Kako ne! Temperamentna je in postavna. Tudi v obraz ni napačna. Tri in dvajset let ima, sama je povedala, in vem, da se ni zlagala. Globoko v jamicah ji leže oči, sive. Nekje sem že videl take oči. Nekaj divjega, južnega je v njih. Bosanka je. Rok nima lepih in poročni prstan nosi. Vse ženske v takih lokalih ga nosijo. Tudi Vera, čeprav je šele tri dni v „Malem Teheranu“.

Ženska pri peči se dolgočasi. Poje. Čudno lep glas ima, ne bi ji ga prisodil. Nekaj bolnega je v njem, morda je tudi ona bolna. Malce hripav je. In kaj vse poje! Zdaj otožno sevdalinko, zdaj šlager iz najnovejšega zvočnega filma in vmes se heheta in kliče moške pri sosednji mizi. Vse pozna po imenu. Zaman. Prezgodaj je še, premalo so še pili.

Vikica je odprla vrata in stopila na prag. Prevroče je v sobi, pravi. Tudi mi to čutimo. Miran reče, da bi jo poklicali k mizi, da bi nam kaj povedala.

„Vikica!“

„Počakajte malo,“ odmahne z roko, „tako pridem.“

In res, ko je spravila za mizo pijanca, ki se je pravkar prizibal po stopnicah, in mu prinesla pijače, je prišla k nam. Brez besede je potegnila Mitjo s klopi in sedla med njega in mene. Miran je je-

zen. Mislil je, da bo sedla k njemu, ki ga še najbolj pozna.

Gleda nas. Napol je priprla trepalnice in bežen nasmešek ji leze po licu.

„Kaj vas je prineslo sem, fantje?“ vpraša skoraj posmehljivo. „Mar bi šli spat. Vidite, jaz bi rada spala.“

Pričakovala je za odgovor kvanto, a je ni bilo. Sama je potem to povedala.

Zdaj si popravlja lase. Lepi so. Potem se nasloni na ramo in se opre s komolcem na moja prekržana kolena.

„Kaj mi ne boste odgovorili?“

V zadregi sem. Kaj naj ji rečem? Saj mora sama vedeti, zakaj. Morda se ji zdi čudno, da nismo pijani, ker tega pri gostih ni vajena.

Miran se prvi oglasi:

„Zaradi tebe smo prišli, Vikica.“

„Zaradi mene?“

Mislim, da mu verjame, a vendar se smeje. Smeje se, kolikor se more, da se ji trese glava na moji rami.

„Dosti jih je že bilo, ki so prišli zaradi mene, fant,“ pravi resno nato. Kar začudil sem se, kako je mogla tako mahoma izpremeniti glas. „Dosti jih je že prišlo... pa tudi dosti odšlo. Z menoj jih je šlo kaj malo.“

„Tega nisem mislil,“ pravi Miran suho. „Nisi me prav razumela!“

„Morda besed nisem razumela,“ trpko odvrne Vikica. „Mislil si tako, fant!“

Zrak v sobi nas duši. Skoraj bi ga lahko rezal z nožem, a vendar je prijetno v njem. Nekaj toplega ima. Če se za trenutek zagledam v sinjkaste kolobarje dima in ne gledam pijancev pri sosednji mizi, če se potem ozrem na Vikico, ki se naslanja name in me opazuje izpod gostih črnih trepalnic, se mi zdi, da bi zmeraj ostal na tem mestu, da

bi pozabil vse, kar je grdega, da bi pozabil vse, vse, vse. Utopil bi se v ta gosti zrak, se zadušil v njem in ne bi več vstal.

Vikica se stiska k meni. Samemu sebi se smejem in mislim, koliko jih je že bilo in koliko jih še bo, ki se jim je tako naslonila na prsa. Gledam Mirana. Meni nasproti sedi. Nervočno bobna s prsti po mizi in opazuje mene in njo. Cigareta, ki sem mu jo ponudil, leži še pred njim na mizi. Ni je prižgal. Mitja se s koleni dotika njenih kolen in išče njeno roko. Ne najde je. Za hrbtom jo je podala meni in stiska mojo. Rad bi ji kaj rekel, dobro ga vidim, pa ne najde besede. Bog ve, ali bi mu odgovorila, če bi jo vprašal?

Majhne gubice so na njenem čelu. Kadar govori, izginejo, kadar molči, se nabirajo in čedalje več jih je. Dražijo me. Z rokami jih gladim in božam, pa nočejo izginiti. In gledam jo. Lice, ki je rdeče od vročine, oči, ki nemirno begajo po mojem licu, in prsa, ki se ji dvigajo, kakor bi nosila težko breme. Njena desnica počiva na moji desni rami in se je krčevito oklepa. Miran jo opazuje, to desnico. Dobro vem, čeprav mu ne gledam v oči.

Kako je tu vse drugače, kakor sem si mislil, ko sem z globokih stopnic prvič pogledal v „Mali Teheran“. Ta mali kotic, kjer sedim, in Vikica: kakor majhen lep oltarček, okoli in okoli obdan z visokim zidom, kamor ne segajo kletvice in kvante pijancev, kamor ne segajo poželjivi in zavidni pogledi Mirana in Mitje.

„Vikica, pridi v kuhinjo!“ Gospodinja jo kliče.

Počasi potegne desnico z rame in vstane. Mitja se noče umakniti. Zriniti se mora mimo njega.

Malo nato se vrne.

Ura je štiri. Kmalu pride gospodar. Takrat bo lahko šla

Ilustrirani pregovori

Kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri!

domov. Mitja in Miran to dobro vesta in čakata.

Meni je sama povedala. Sklonila se je in mi šepnila na uho: „Ti pojdeš z menoj.“ „Da, do doma te spremim.“ „Samo do doma? Ne na dom?“

„Ne, Vikica.“

„Ne, zakaj ne?“

Kako začuden je njen obraz. Kaj takega ni pričakovala. Toda jaz sem trden. Gledam njene oči. Iskre se, a vendar dobro vem, če bi jo zdaj prijazno pogledal in ji rekel, da sem se samo šalil... postale bi krotke, sanjave. Toda nočem tega, nočem. Svojo moč hočem preizkusiti, da mi ne bo

„ROMAN“ STANE V Jugoslaviji:

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštno hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šillingov, Avstriji 14 šillingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol lunta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošlite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem pismu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakah. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

In dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

potem mogla reči, da sem bil stabič, ki se ji ni mogel upreti. Svojo moč, svojo moč. Umikam se njenim očem, ki ne vedo, kaj naj rečejo, skrivam se pred njimi, gledam v tla, pobegniti bi hotel proč, proč...

Ona prosi:

„Ne bodi tak, Boris! Ali naj ti povem, da jih je bilo že sto in sto, ki bi bili poklekneli na kolena, da slišijo to besedo? Ali je to dovolj?... Ali pojdeš?“

„Ne, Vikica. Prav zato ne!“

Tako čudno mi je pri duši. Kakor dim se razlezajo moje misli, in za trenutek me obhaja, da bi začel grabiti z rokami in jih zbirati, stiskati, da se ne izgube, da ne bi ostal brez njih in padel nemočen pred njene noge. Bojim se je. Nema bojazen mi stiska srce. In zdaj čutim. Njene oči so to, njene sive oči, ki me uklepajo in mi jemljejo moč in voljo. In skozi dim svojih misli čujem njene besede:

„Ali misliš, da sem bolna, Boris? Nisem, nisem. Resnico govorim.“

„Verjameš, a vendar ne pojdem s teboj.“

Krčevito je stisnila roko, ki jo je držala v moji, da so se mi nohti zarili v meso. In zdaj je široko odprla oči, in z naglo kretnjo potegnila roko k sebi. Nekaj divjega, živaiskega je bilo v njenem pogledu.

Miran je postal pozoren in se zvito smehlja. Tudi Mitja.

Gube na čelu so se ji poglobile. Bile so kakor debele črte od senca do senca. Lice ji je poškratelo. Skočila je pokonci.

„Ne maraš me? Ne maraš?“

„Sedi, Vikica, sedi in miruj. Taka nisi lepa.“

„Nisem lepa. Haha! Nisem lepa. Vem, da nisem, da je že dolgo, kar sem bila. Ali sem sama kriva? Ali sem sama kriva, da moram v tem brlogu čepeti noč za nočjo in poslušati kvante pijanih dedcev, da moram vsak dan gledati v ogledalu nove gube, vsak dan

temnejše kolobarje pod očmi? Nisem lepa! Nihče mi še ni tega rekel, nihče... Tudi nihče me ni vprašal po lepoti ob tako pozni uri. Ti si bil prvi."

Vstal sem in pobral klobuk, da bi šel. Zastavila mi je pot.

"Ostani! Poglej tega, ki sedi tebi nasproti!" je rekla in pokazala Mitjo. "Koliko bi dal, da bi mu rekla to, kar sem dejala tebi. Ali bi se branil, fant?"

"Če bi se branil? Ne!" je rekel prostodušno.

"Vem," se je zasmejala. Stopila je predenj in uprla roke v boke. "Šel bi, kaj ne? Objemat bi me, poljubljal in se bog ve kaj. A ti ne pojdeš. Tebe ne maram. Ali si čul?"

Obrnila se je k Miranu.

"Tudi tebe ne maram, fant, da boš vedel."

Pograbila ga je za ramo, da jo je začudeno pogledal.

"Ne maram te, ne maram, da boš vedel, in vendar pojdeš z menoj. Do vrat me boš spremil in po stopnicah, in v sobo. Na kolenih me boš prosil ljubezni, in če me bo volja, jo dobiš, kakor je še nisi nikdar dobil. Ne pozabi, da sem Bosanka. Vstani in pojdemo!" je končala. "Gospodar je že tu. Tudi ti vstani, Boris!"

"Da bi šel? Dovolj mi je komedije. Jaz ostanem tu."

"Jaz tudi," je kakor zvest odmev dodal Mitja.

Miran pa je naglo oblekel suknjo.

Trenutek nato je z Vikico pod roko odšel.

In ko sva malo nato z Mitjo stala na cesti, sva ju videla. Hitela sta po ulici, daleč, daleč. In sredi visokih hiš, ki so stale obakraj ceste, kakor bi ju hotele stisniti medse, sta izginila v umazano leskečočem se jutranjem mraku.

Deklina, ki se prodaja, da more prehraniti svojo staro mater ali otročička, stoji pravno višje od zardevajoče device, ki leže v zakonsko posteljo k vreči zlata, da ustreže svojemu lahkomišelnemu pohlepu po plesih in letoviščih. Max Nordau.

Hišni ključ

Sličica iz življenja

Mož in žena se odpravljata v nedeljo popoldne na izprehod. Pred hišo vpraša žena moža, ali je zaklenil vrata.

"Seveda," pravi mož.

"Kakšen seveda? Človek take reči pozabi in tudi tebi bi se utegnilo kaj podobnega zgoditi."

"Prav dobro vem, da sem zaklenil."

"Prav dobro? Dobro!"

Na drugem oglu se žena ustavi.

"Ali si res prepričan, da si dobro zaklenil?"

"I seveda sem!"

"Možje niste preveč zanesljivi. Ne vem, ali naj bi ti verjela."

"Kar verjemi mi. Vrata so dobro zaklenjena."

"Upam."

"Jaz tudi," meni mož.

"Kaj praviš, samo upaš, torej nisi prepričan, da si dobro zaklenil?"

"Prepričan sem."

Žena ga prime za roko.

"Mož, meni se tako čudno zdi. Kaj če si se zmotil?"

"Pojdi no! Kaj ti je danes? Saj nisem prvič zaklepal!"

"To je lahko reči. Taka lahkomišelnost je že dostikrat napravila hude reči."

"Zdaj pa molči!"

Mož in žena gresta dalje, on premišljuje svoje, ona svoje. Tedaj pa žena spet obstane in reče skoraj jezno: "Reči karkoli, jaz se hočem prepričati. Vrniva se!"

Mož je jezen.

"Ali misliš, da znaš samo ti vrata zaklepati?"

Začneta se pričkati, potem pa se le pomenita in se vrneta proti domu, da se prepričata, kdo ima prav. Ko sta pred vrati stanovanja, žena poskusi s ključem. Vrata so bila zaklenjena, da bolj niso mogla biti. Mož žari od škodoželjnosti.

Ženi pridejo skoraj solze v oči, tako je osramočena in jezna, ker je mož zmagal. Nato se v drugo odpravita na izprehod.

Čez dve uri reče žena možu, tako mimo grede:

"Vrni mi ključce, ki si jih prej vtaknil v žep."

"Ključce? Saj jih moraš sama imeti!"

Žena išče in išče, premišljuje, potem pa vzklikne: "Je-žeš, v vratih sem jih pozabila!"

Pravljica

Nekoč je živel dekle, ki si je vteplo v glavo, da mora postati bogato.

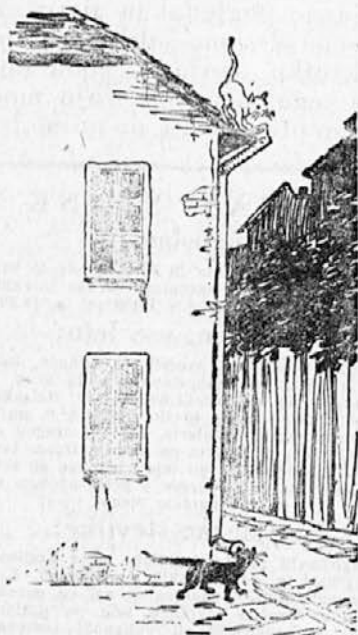
Nekoč je živel dekle, ki si je vteplo v glavo, da mora postati imenitno.

Nekoč je živel dekle, ki si je vteplo v glavo, da mora postati slavno.

To niso pravljice.

Živelo pa je nekoč dekle, ki si je vteplo v glavo, da mora postati dobra, skromna ženica, ki bi živela le za srečo svojega moža in družine.

To je pravljica.

Mačji telefon

"In ne pozabi — opolnoči te bom čakal pri tretjem dimniku, tik levega strešnega žleba."

SRCJE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je dvajseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih devetnajst nadaljevanj.

Tretji del

MLADA MATI

„In včeraj sem spet čul nekaj novega.“

Pred kratkim je prišla v Ljubljano neka družba potujočih umetnikov, ki igrajo po kabareti. Med njimi je bila tudi prav lepa plesalka, ki je marsikomu zmešala glavo. Pravili so, da so ležali pred njenimi nogami ljudje, ki jim tega nihče ne bi bil pripisal. Od njih je dobivala darove, ki so bili vredni celih posestev. Posebno neki bogataš z dežele se je prav v nemal za njo.

Predsnočnim je spet plesala. Kakor vselej, je tudi to pot pustila svoje dragocenosti v garderobi. Po predstavi je v grozo opazila, da ji je vse pokradeno. Kakor je v takih primerih navada, je padla v nezavest in ko se je opomogla, je povedala, kaj so ji vse ukradli. Pri tem pa se je zarekla in so ji ušla imena nekaterih radodarnih oboževalcev.

Sicer vsi prizadeti zakrknjeno molče, vendar govore po Ljubljani, da je vmes tudi nekaj veleuglednih mož, ki imajo doma ženo in otroke...

Tisto, kar se je pred nekaj tedni dogodilo, je pa baje še bolj umazana stvar...

„Če niso same marnje?“ se je vpletla notarka. „Ljudje so zlobni...“

„Kdo ve!“ je Vinko skomignil z rameni. „Ljudje ne govore kar tako. Morda je

malo pretirano; a če je le nekaj resnice na stvari, je to najbolj žalostna reč, kar se jih je zadnja leta pripetilo pri nas. Govore, da se policija zanjo zanima in da bo prizadetim stopila na prste. Tudi listi so že nekaj namignili...“

Utihnil je in nehote pogledal Zoro, ki je pobesila oči. Zla slutnja jo je prešinila. Zakaj jo je Vinko tako sočutno pogledal? Ali je Kregar...? In morda Vinko le zaradi njene matere ni hotel jasneje govoriti?

Vrnili so se v hišo, kajti Vinku se je že mudilo nazaj v Ljubljano, notarka pa mu je hotela še pripraviti majhno malico. Šla je v kuhinjo in Vera z njo.

Videč, da sta sama, se je Zora hlastno obrnila k mlademu možu.

„Kaj je bilo tisto?“ je hripavo vprašala. „Kregar?“

„Ne, ne!“ je naglo odgovoril in se obrnil proč. Zdaj mu je bilo že žal, da je govoril o tistih stvareh, ko je videl, kako učinkuje na mlado ženo. „Nič pravega še ne vem. Morda sploh ni tako hudo kakor ljudje govore.“ Ni se zavedel, da je malo prej notarki oporekel, ko je ravno isto trdila. „Nemara pridem čez nekaj dni spet naokoli. Saj ostanete še doma?“

„Le še nekaj dni. Potem se moram vrniti. Na vsak način moram poskusiti vse, da pridem do moževega dnevnika. Sicer pa...“

Pomislila je, potem pa je rekla:

„Če kaj izveste, mi brzojavite — vi ali pa Vera. Pripelem se v Ljubljano in tam mi poveste. Morda bom takrat tudi že jaz opravila svojo na-

logo. Kajne, da mi boste pomagali?“

Kako naj bi nesrečni ženi odrekel?

„Zanesite se name,“ je odgovoril. Pomagal vam bom kolikor bo v moji moči.“

„Hvaležna vam bom,“ je dahnila, in čutil je, da je bil njen odgovor več kakor prazne besede.

Dva in dvajseto poglavje

NOČNE SENCE

Ljubljana. Noč. Ulice so bile prazne. Nekaj stražnikov je stalo na glavnih križiščih. Ljudi skoraj ni bilo videti. Le kak zapoznel pijanec je še kolovratil po cesti in časih je švignil po praznih ulicah avto, kakor bi se mu bogve kako mudilo.

Kdor bi bil malo bolj pazil na avtomobile, bi bil presenečen ugotovil, da so bili skoraj vsi namenjeni na isti kraj. Vozili so po stranskih ulicah dokler niso prišli do srede mesta. Tam so obstali pred nezatno hišo, in iz njih so stopili pozni potniki, kradoma, kakor bi se bali, da bi jih kdo ne videl. Stisnili so se k vhodu v hišo in potrkali. Čez trenutek so se odprla vrata, soj luči je padel na ulico in pokazal se je visok, močan mož, najbrž vratar, ki je vsakega obiskovalca premeril od nog do glave, preden ga je spustil v hišo. Potem so se vrata spet zaprla in avto je tiho odpeljal. Vratar je odvedel gosta v prvo nadstropje in še daleč naprej po dolgih hodnikih, dokler nista prišla do velikih vrat, kjer je bilo treba dolgo čakati. Ko so se odprla, se je zasvetila pred gostom razkošno opremljena so-

ba, kjer je bilo zbranih že dosti ljudi. Sedeli so za dolgimi mizami in pred njimi so ležali kupi denarja. Na koncu mize je stal starejši mož z lesenimi grabljicami v roki, ki so zbirale denar na kup. Sredi mize pa se je vrtela ruleta in odločala usodo stotakov in tisočakov, ki so ležali na mizi.

Zbirališče ponočnih gostov je bila tajna igralnica, kjer so bogataši in povojni dobičkarji zapravljali lahko prisluzeni denar.

Koliko znanih obrazov si videl med njimi! Ženske, ki so jih imeli za vzor čednosti, so sedele tu med moškimi, ki bi šle podnevi oholo mimo njih. In vsi obrazi so razodevali strast in pohlep po denarju.

Ta igralnica je že dolgo obstajala, vendar je bila tako dobro skrita, da je policija še ni odkrila, čeprav so po Ljubljani dosti govorili o njej. Kolikokrat so že stikali za njo, toda kakor bi bila med oblaki, nihče je ni mogel odkriti, nihče ni vedel za njo razen onih, ki so bili njeni stalni gostje.

Med njimi je bil tudi Kregar. Dostikrat se je zgodilo, da se je pozno ponoči odpejval z doma, ne da bi bil kdo vedel kam, in se vrnil domov šele drugi večer, vesel ali pa čemeran, kakor je imel srečo v igri.

Tisti večer je bilo v sobi prav malo ljudi. Ura je bila že tri zjutraj. Toda igralci so bili tako zaverovani v igro, da niso opazili, da se že bliža jutro. Še nikdar niso igrali za tako velike vsote.

Kregar je bil med tistimi, ki so največ izgubili. Tisočak za tisočakom je romal iz njegove listnice in izginil na mizi. Imel je smolo ko še nikdar. Kakor je stavil, vselej je izgubil. Če je stavil na prvo tretjino, se je kroglica rulete prav gotovo ustavila na drugi, kadar je stavil na ničlo, pa se je kakor v zasmeh obo-

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA je KOLINSKA KAVA!

tavljala pri usodni številki, da je potem pri njeni sosedki zdrknula v luknjo. Toda nehati ni hotel, čeprav že ni imel skoro nič denarja. Stopil je k znancu in si izposodil od njega tisočak, ki ga je vrgel na mizo.

„Trinajst!“ je zavpil hripavo.

Kakor vsi igralci je bil tudi on praznoveren. Toda od neprestane smole je bil tako razdražen in besen na samega sebe, da bi bil tisti trenutek stavil tudi proti samemu hudiču.

„Trinajst!“ je ponovil, ko ga je bankar nejeverno pogledal.

Ves bled in v znoju se je z vročičnimi očmi zasrepel v drobno kroglico, ki je v div-

Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shuššanju, bledici, oboletosti žlez, izpuščajih na koži, tvorih, uravnava „Franz Josefova“ voda izborno toli važno delovanje črevesja. Odlični možje zdravilstva se se prepričali, da celo najnežnejši otroci dobro prenese „Franz Josefovo“ vodo. „Franz Josefova“ grenčica se dobi v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

jih krogih zaplesala na ruleti. Počasi se je umirila; in čim počasneje je drsela mimo številke, tem bolj je rasla bledica na Kregarjevem obrazu, tem bolj so mu žarele oči.

„Štrinajst!“ je mirno rekel bankar.

Kregar je počasi vstal. Kakor blisk ga je prešinilo spoznanje, da je izgubil vse, kar je imel s seboj: njegova denarnica je bila prazna. In takrat se je streznil. Še ni vse izgubljeno! Samo nehati mora nocoj, ko ga preganja smola, kakor bi se bile vse sile pekla zarotile proti njemu. Stopil je k sosedu in ga opazoval. In baš takrat je sosed, ki je prej neprestano dobival, izgubil. Ozlovoljen se je obrnil h Kregarju, ki je stal za njim.

„Nocoj nosiš nesrečo, Kregar.“

„Tako?“

Zasmejal se je. Če on izgublja, zakaj bi drugi dobivali?

„Če ostaneš pri meni, izgubim vse. Prosim te, idi!“

Čeprav nerad, je Kregar ubogal. Stopil je k točajki, ki je v kotu igralnice prodajala pijačo.

„Šampanjca?“ je vprašala in že je stala steklenica pred njim.

„Ne,“ je zagodrnjal Kregar. Spomnil se je, da je razen nekaj drobiža ves svoj denar pustil na igralni mizi. „Buteljko ljutomerčana!“

Točajka se je pomenljivo nasmehnila.

„Smola nocoj, kaj?“ je zavezehala. „Bo pa jutri boljše!“

„Kaj vam to mar!“ je zarenčal Kregar, vzel steklenico in kozarec in oboje odnesel k bližnji mizi, kjer si je s tresočo se roko nalil in izpil ves kozarec na dušek. Poplakniti je hotel jezo nad izgubo in smolo, ki ga je spremljala pri igri. Za prvim kozarcem je prišel drugi in tretji in preden se je zavedel, je bil pijan. Opotekaje se je vstal in se nameril proti igralni mizi.

„Že spet si tu, Kregar! Komaj si prišel, sem že spet iz-

gubil. Osreči rajši še koga drugega!"

Če bi bil Kregar trezen, bi se bil najbrž umaknil, toda v pijanosti so ga te besede razdražile.

„Pusti me! Kaj ti mar, kje stojim in koga opazujem!"

„Idi!" Hladnokrvno se je igralce obrnil k njemu. „Idi in ne izzivaj!"

Vsi v igralnici so prisluhnili. Čutili so, da se nekaj pripravlja. Ženske so zavreščale in se stisnile v kot.

„Kaj ti ni prav?" se je zlobno zarežal Kregar in s stisnjenimi pestmi stopil proti njemu.

„Še grozil mi boš?"

„Tudi udaril, če bo treba," je zakričal Kregar in ga sunil v brado, da se je opotekel in se komaj vjel za rob mize.

„To mi poplašča!"

„Mir, mir!" so jeli klicati najtreznejši in priskočili, da bi preprečili grozeči tepež. Prvi mah se sploh niso zavedli, kaj Kregar misli, šele zdaj so videli, da je pijan in da ga bo treba s silo ukrotiti, da ne napravi kake neumnosti. Toda bilo je že prepozno. V Kregarjevi roki se je zabliskal revolver in preden je kdo pomislil, da bi mu ga izbil iz rok, je počil strel. Igralec, ki se je bil s Kregarjem sporekel, je zakrilil z rokami in se zgrudil na tla.

„Ubil me je... Umiram..."

Vsem je groza zadrgnila vrat. S široko razprtimi očmi so strmeli v Kregarja, ki je stal sredi igralnice in topo gledal okoli sebe. In potem so zagledali na tleh moža, ki se je zvijal v krčih in mu je kri bruhala iz ust.

Zdaj šele se je Kregar zavedel in revolver mu je padel iz rok. Streznil se je. Prijel se je za glavo in se z grozo v očeh ozrl naokrog.

„O, Bog!"

Tisti mah so se odprla vrata in v sobo je planil vratar.

„Policija!"

„Romanove" nagrade

V 27. številu „Romana" smo objavili velik razpis nagrad. Vsi naši naročniki, ki pošljejo vseletno naročnino (80 Din), imajo pravico, da si izberejo iz pričujočega seznama popolnoma brezplačno in poštne prosto knjig v vrednosti 30 Din, kdor poravnava polletno naročnino, pa za 15 Din. Če si izberete dražje knjige, plačate samo razliko.

Naročnino pošljite takoj, najkasneje pa do 15. avgusta t. l.

Vse podrobnosti in potrebna navodila dobite v 27. številu „Romana" na str. 410 in 411, ali pa v upravi „Romana", Ljubljana, Breg 10.

Knjige za vas

I. Romani, povesti i. dr.

1. Arcibašev, Sanin, roman	Din 50.—
2. Krafft, V oklopnjaku okoli sveta, roman I. in II. del	„ 40.—
3. Murger, La Bohème, roman	„ 36.—
4. Wilde, Slika D. Graya, roman	„ 36.—
5. Dostojevskij, Zapiski iz mrtvega doma, roman, I. del	„ 36.—
6. — II. del	„ 30.—
7. Govekar, Svitlanje, zgod. roman	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman	„ 35.—
9. Bourroughs, Tarzan, sin opice, roman, I.	„ 32.—
10. — II.: Tarzan in svet, roman	„ 32.—
11. — III.: Tarzanove živali, rom.	„ 32.—
12. — IV.: Tarzanov sin, roman	„ 32.—
13. — V.: Tarz. mladost v džungli	„ 32.—
14. Dostojevskij, Idiot, rom. I. del	„ 32.—
15. — II. del	„ 32.—
16. — III. del	„ 32.—
17. — IV. del	„ 32.—
18. Hamsun, Glad, roman	„ 32.—
19. Kmetova, V metezu, roman	„ 32.—
20. Bulwer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, I. del	„ 32.—
21. — II. del	„ 26.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del	„ 30.—
23. Gaboriau, Zločin v Orčivalu, kriminalni roman	„ 25.—
24. — Akt št. 113, krim. roman	„ 26.—
25. Golar, Bratje in sestre, novele	„ 24.—
26. — Slov. balade in romances	„ 24.—
27. Meško, Listki, novele	„ 20.—
28. Murnik, Na Bledu, roman	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman	„ 16.—
30. Goncourt, Renée Maupérin, rom.	„ 16.—
31. Larisch, Razkrinkani Habsburžani	„ 15.—
32. Green, Za milijoni, krim. rom.	„ 14.—
33. Zeyer, Gompači in Komurasaki, roman	„ 14.—
34. Albrecht, Ranjena gruda, povest	„ 12.—
35. Azov-Teifi, Humoreske	„ 12.—
36. Waldova, Vera, roman	„ 12.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman	„ 10.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povest	„ 10.—
39. Feigel, Domače živali, humoreske	„ 10.—
40. Milčinski, Fridolin Žolna, humoreske, I. del	„ 8.—
41. — II. del	„ 8.—
42. Puškin, Pikova dama, novela	„ 5.—

II. Strokovne in poučne knjige

43. Skalicky, Kletarstvo	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorij anatomije I.: Skelet	„ 24.—
45. — II.: Mišičje	„ 24.—
46. — III.: Drobje	„ 24.—
47. — IV.: Obtočila	„ 24.—
48. — V.: Živčevje	„ 36.—
49. — VI.: Cutila	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja	„ 24.—
51. Šič, Kmečke hiše na Gorenjskem	„ 90.—

Ljudje so se osvestili. Vse vprek so se razlegli kriki groze.

„Hišna vrata vdirajo," je zavpil vratar. „Bežite!"

Naglo je skočil k steni in odgrnil veliko zaveso iz težkega baršuna. Za njo so se prikazala majhna vratca, ki jih je odprl.

Guestje so izgubili glave. Strah jih je popolnoma prevzel. Strašni dogodek, ki so mu bili pravkar priča, in nenadni prihod policije sta jih tako zmedla, da so pozabili na vse, tudi na denar, ki je ležal na mizi. Slepo so drli k rešilnim vratom, da so se v trenutku zagozdila. Ko so se naposled le zrinili skozi nje in je ostal v dvorani samo vratar, se je po veži razlegel glasen klic.

„Odprite! V imenu zakona!"

Pred vrati igralnice je stala policija.

Vratar je vedel, kaj tvega, če ne odpre. Vedel je, da bo policija vlomila vrata, vedel je pa tudi, da ima še nekaj trenutkov časa, ker so vrata močna. Skočil je k mizi in si napolnil žepo z bankovci. Potem je naglo odšel po isti poti, kakor vsi drugi. Poprej pa je utrnil luč, spustil zastor in vrata tibo zaprl. — — — — —

*

Ker stražniki niso dobili odgovora, so hoteli vrata odpreti, bila pa so zaklenjena. Takrat je počil strel. Eden izmed stražnikov je ustrelil v ključavnico, vrata so se podala in pot je bila prosta.

Stopili so v temo. Vodja je posvetil z žepno svetiljko. Njen soj je begal po stenah in iskal električno stikalo. Bilo je na drugem koncu igralnice. Skočiti je hotel tja, tedaj pa se je spodtaknil in skoraj padel. Sklonil se je in otipal nekaj kakor človeško truplo. Posvetil je s svetiljko na tla in ves prestrašen odskočil.

„Mrtvec!"

V tem je eden izmed stražnikov privil električno luč. V

S to številko smo ustavili „Roman“ vsem, ki še niso poravnali naročnine za prošlo četrletje.

sobi je postalo svetlo kakor podnevi. Vodja stražnikov je pokleknil k negibnemu telesu, ki je ležalo na tleh.

„Ustreljen je. To je bil tisti strel, ki smo ga čuli, ko smo šli mimo hiše.“

Neznanec je bil zadet v prsa. Stražnik mu je naglo odpel krvavi telovnik in srajco. V mlaki krvi je zagledal malo nad srcem zevajočo rano.

„Čisto od blizu so ga ustrelili,“ je rekel. Sklonil se je nad truplo in prislonil uho k prsom. „Ni še mrtev. Hitro po zdravnika! Srce še bije.“

Eden izmed stražnikov je stekel, da izpolni njegov ukaz, drugi pa so jeli iskati izhod, kjer so morali igralci pobegniti. Kmalu so ga našli. Vratca so držala na dvorišče in od onod na cesto. Toda ulica je bila prazna, nikjer žive duše. Edina sled, ki je ostala za begunci, je bil duh po bencinu.

Triindvajseto poglavje

BEG PROTI DOMU

Med prvimi, ki so zbežali, je bil Kregar. Ko je globoko zasopel sveži jutranji zrak, mu je odleglo. Zbral je misli in preudari, kaj naj zdaj stori. Ali naj beži? Ali ne bo policija že vsega vedela, preden bo doma?

„Naj se zgodi karkoli, poizkusimo!“ si je rekel. Vedel je, kje ga čaka avto. V sosednji ulici je bila majhna gostilna; tam na dvorišču je bil. Oprezno se je ozrl okrog sebe, ali ga kdo ne opazuje, potem pa je stekel. Vrata v gostilno so bila že odprta, saj se je delalo že jutro. Skočil je v prvo nadstropje in zbudil šoferja. Nato je stekel na dvorišče in skočil za volan; da se ni šofer trenutek nato zavihtel v avto, bi se bil odpeljal brez njega. Pognal je in bil v hipu na cesti, kjer je vključil največjo hitrost. Motor je razbijal, kakor bi ga hotelo razgnati, toda

Kregar se za to ni menil. Iz ulice v ulico, mimo hiš in po ovinkih je šel v peklenskem diru, da je nekajkrat le za las manjkalo, da se avto ni prevrnil. Maio nato je že drvel proti Gorenjski.

Danilo se je že, toda na Kregarjevem avtu so še zmeraj svetili žarometi, ki jih je bil v razburjenosti pozabil ugasiti. Mimo njega so hitele vasi in trgi in preden se je zavedel, se je že vozil po svojih tleh. Sunkoma je ustavil avto pred vhomom v graščino, da so zaškripale zavore, in skočil na tla.

Šofer ni razumel gospodarja. Zakaj ta peklenska vožnja? Kolikrat se je moral prijeti za sedež, da ga ni vr-glo iz voza, kolikrat je zamizal, ko je pred seboj zagledal oster ovinek, kjer se je še on, ki je bil že star in izkušen šofer, bal hitro voziti. Toda Kregar je imel srečo, prav nič se jima ni pripetilo.

Graščak je naglih korakov krenil čez vrt in jel neučakano razbijati po vratih, da so mu odprli. Nato je stekel v svojo sobo in se zaklenil. Do opoldne ga ni bilo na izpregled. Kaj je ta čas počel, ničče ni vedel. Šele ko je prišla ura kosila, so se odprla vrata njegovega kabineta in mračnega obraza je stopil na hodnik. Slugo, ki mu je povedal, da jed že čaka, je nagnal z besedami, da to že sam dobro ve, potem pa je krenil proti obednici, kjer ga je Zora že čakala. Tedaj pa kakor bi se bil ves izpremenil. Razorano čelo se mu je zgladilo in oči so izgubile nenaravni vročni lesk. Ko je govoril z Zoro, ni bilo v njegovem glasu drhtljaja, ne v očeh nemira, ki bi izdal grozo minule noči.

To je bilo štirinajst dni, preden je Zora odpotovala k svojim staršem.

*

Med tem je policija poizvedovala po nočnih gostih v igralnici. Odkrila ni nikogar. Prizadeti se niso hoteli izdati.

Bali so se kazni, ki bi jih čakala. Tudi lastnika lokala niso našli.

Ranjenca, ki so ga dobili umirajočega v igralnici, so na zdravnikovo zapoved takoj prepeljali v bolnico. Toda vsi napor, da bi ga rešili, so bili zaman. Preveč krvi je izgubil in po nekaj urah je umrl, ne da bi se bil zavedel. V žepu so dobili njegove posetnice in začeli poizvedovati po njem in po ljudeh, ki se je z njimi zadnje dni družil. Zaslišali so jih, toda izkazalo se je, da nihče izmed njih ni bil tisto noč v igralnici. Vse je kazalo, da ostane zločin nekaznovan in dogodki tiste noči zastrti v neprodno temo.

Izredno ugodna prilika!

S 26. številko je sklenil „Roman“ prvo polletie tekočega letnika in obenem 90. številko, odkar obstoji. To priliko hoče „Roman“ porabiti za to, da omogoči svojim novim in dosedanjim naročnikom izredno poceni nabavo vseh dosedanjih števk, v katerih je do zdaj izšlo 9 kompletnih romanov.

Naši dosedanja naročniki, ki so že poravnali naročnino za minulo drugo četrletje, dobe vseh 90 števk za 100.— Din namestu za 180.— dinarjev, kolikor bi jih stale, če bi hoteli kupiti vsako številko posebej. Če žele „Roman“ od 1. štev. 1. letnika pa do 8. štev. letošnjega letnika, t. j. do takrat, ko se je začel roman „Srce v okovih“ (skupno 72 števk), pa jih dobe za 82 Din.

Novi naročniki pa dobe vseh 90 števk za 120.— Din, v čemer je že všteta tudi naročnina do konca septembra t. l. To ugodnost pa imajo novi naročniki samo tedaj, če se naroče najkasneje do 31. julija t. l. Denar je treba poslati naprej.

Za tiste dosedanje in nove naročnike, ki ne žele vseh dosedanjih 90 števk, smo pripravili posebne zbirke „Romanovih“ števk s kompletnimi romani. Tudi za te zbirke je treba poslati denar naprej. Cene veljajo za dosedanje naročnike; novi naročniki morajo poslati 20 Din več, zato pa bodo imeli s tem plačano tudi naročnino do 30. 9. t. l.

1. zbirka

Nezakonska mati, povest iz današnjih dni; Zlati demon, roman z ameriškega severa; in Konzulova skrivnost, kriminalni roman; vsi trije romani skupaj (26 števk „Romana“, nad 420 velikih strani) stanejo s poštnino vred samo Din 30.—.

2. zbirka

V obsevu teme, povest iz naših krajev; in Tiger, pustolovski roman; oba romana skupaj (21 števk „Romana“, nad 330 velikih str.) s poštnino vred samo Din 25.—.

3. zbirka

Sirota z milijoni in nadaljevanje pod naslovom Brez vesti (44 števk „Romana“, nad 700 str.) s poštnino vred samo Din 50.—.

4. zbirka

Skrivnost votle igle, kriminalni roman, Žena z večno mladostjo, fantastična povest, in Dva meseca med čikaškimi banditi, zapiski francoskega novinarja (29 števk „Romana“, nad 460 velikih strani). Vse troje skupaj s poštnino vred samo Din 35.—.

Posežite po tej ugodni priliki! Pišite po položnico! Naš naslov je:

„Roman“, Ljubljana, Breg št. 10.

HUMOR

Megalomanija

Neki zdravnik je dobil dovoljenje, da si sme ogledati umobolnico. Tam mu upravitelj dodeli voditelja, ki mu razkaže prostore in podrobno pojasni vso ureditev blaznice. Na koncu nekega hodnika zagledata skupino bolnikov. Tedaj se voditelj skloni k zdravniku in mu skrivnostno šepne na uho:

„To so sami megalomani, vsi si domišljajo, da so cesar Franc Jožef I. Taka neumnost! Pravi cesar Franc Jožef sem namreč jaz!“

Specijalist

Dunajski profesor Tandler je bil na glasu velikega humorista. Ko ga je neki študent vprašal, za katero stroko medicine naj se specializira, mu je svetoval kožne bolezni.

„Ali mislite, gospod profesor, da bi bil za to stroko posebno sposoben?“ je vprašal študent.

„Tega ravno ne trdim,“ je odgovoril profesor. „Toda prvič za kožnimi boleznimi ljudje tako hitro ne umro, drugič se morajo jako dolgo zdraviti, kar zdravniku dobro nese, tretjič pa vas kot specialista za kožne bolezni nikoli ne bodo budili sredi noči.“

Preizkušnja

„Če ti noben krožnik ne pade na tla, se boš lahko šel učiti za natakarja, drugače boš pa moral v gimnazijo!“

„Kako gre tvojemu bratu, Mihec?“

„V postelji leži, bolan je.“

„Kaj pa mu je?“

„Igrali smo se, kdo se bo najdaljši sklonil skozi okno — in on je dobil.“

Dobra vzgoja

„Pa vendar nisi v tramvaju vrigel pomarančnih olupkov na tla!“ pravi mama.

„Ne,“ odvrne sinček. „Gospodu, ki je sedel zraven mene, sem jih vtaknil v žep.“

Previdno

Sodnik: „Ugotovljeno je, obtoženec, da ste ozmerjali tožitelja z barabo. Ali imate kaj pripomniti?“

Obtoženec: „Imel bi že, pa bi prišlo predrago.“

Priden kopalec

„Zdaj bi se pa spet lahko enkrat okopali.“

„Suj se vsak teden.“

„Potem pa časih izmenjajte vodo.“

Sodnik: „Dobili ste torej štiri leta, Ali bi k razsodbi radi kaj dodali?“

Obsojenec: „Hvala, je že štiri leta dovolj.“

Samogovor

Pijanec stoji na cesti in se pogovarja z mesecem.

„Pojdi no! Ti si komaj vsak mesec enkrat okrogel, jaz pa vsak dan...“

„Ti, tvojega brata so vjeli, ko je hotel vломiti. Dve leti je dobil.“

„Kaj hočeš! Zrtev poklica.“

Videc

„Kolumb je bil prav za prav genij in prerok.“

„Prerok?“

„Ko je zagledal Ameriko, je zaklical ‚Suha zemlja.‘“

Tudi on bi to rad znal

Mož pride na stražnico.

„Pri nas so včeraj vlomili, in kakor slišim, ste rokovnjača že prijeli.“

„Da,“ mu potrdi stražnik, „kaj bi ga radi videli?“

„Da. Nekaj bi ga vprašal.“

„Kaj pa?“

„Kako je mogel tako tiho priti v hišo, da ga moja žena ni slišala. Jaz poskušam že štiri leta, pa se mi se ni posrečilo.“

Drastično

Poljski židje so zelo umazani. Kadar poljski žid vstane, zakliče svoji ženi:

„Ženka, prinesi mi nogavice, v kotu sto je.“

*

„Mali, zakaj pa jokaš?“

„Hu, hu, gospod, oče in mati sta v nebesih in moja sestra in brat tudi, in če ne prinesem nič denarja domov, me nabijejo.“

Sirota

Zagovornik: „Gospodje protniki, obtoženec je res umoril svoje starše in sestro, toda prosim vas, smatrajte za olajševalno okoliščino, da je zdaj sirota.“

Nesramno

Mlad smrkolin ogovori na cesti starejšega gospoda in ga prosi, naj mu da ognja. Ta bi bil frkolinu najrajši eno prismolil, kajti fantalin mu je kar lepo vzel smotko iz rok in si jel na njej prižigati svoj čik.

„Daj vendar, malo pazi na smotko! Kaj misliš, da sem jo ukradel?“

„Ne,“ odgovori mirno fantalin, „vzeli bi bili kaj boljšega.“

Naivno

„Samo še dva zoba imaš, dedek?“

„Vidiš, to je zob časa.“

„In drugi?“

Strašna groznja

„Nu, mladenič, le povozite me, če imate toliko poguma!“

Neoprezno

„Torej, srček, kakor sem rekel: če me posli zadrže, te obvestim z dopisnico.“

„To dopisnico sem že našla v tvojem žepu!“

Krivo razumela

Gospa (novi služkinji): „Nekaj vam moram povedati: pri nas smo vegetarijanci. Morda bi tudi vas izpreobrnil k temu?“

„O, ne, milostljiva, jaz ostanem katoličanka.“

Doma, v družini

Negovanje lepote na potovanju

Napisala Ursula Grabley

Še mnogo bolj kakor doma je treba negovati lepoto na potovanju. Posebno poleti. Največ žensk misli tako: „Naj me solnce dobro ožge, potem je vse v redu.“ In vendar ni tako. Ali naj vam povem, kako je treba ravnati?

Hočem biti kratka, čeprav ne bi bilo o tem predmetu težko govoriti cele ure. Pred vsem: s solncem se ni igrati. Preden se zaveš, te je ožgalo

Avtorica članka

tako, da si vsa rdeča. Zato ne smeš pozabiti sredstev, ki to preprečijo in omilijo. Orehovo olje je najboljšo. Razen njega pa imaš na izbero še celo vrsto mazil in krem.

Solčne pege so nerodna reč. Proti njim pomaga sok svežih kumar. Dobro služi tudi citronov sok, pa še druga sredstva imamo, ki kožo obelijo, vendar moraš biti pri njih rabi oprezna, kajti dostikrat vsebujejo jedke snovi, ki razjedo občutljivo kožo. Solčne pege pa je treba pregnati takoj, ko se pojavijo, kasneje boš to težko storila.

Na potovanju nikdar ne pozabi nege las. Vzemi s seboj dobro vodo za lase, in če so presuhi, nekaj briljantne, kajti solnce, predvsem pa morska voda preveč presuša lase. Tudi nohti postanejo krhki in jih je treba večkrat namazati z mastjo.

Dobra voda za obraz je neobhodno potrebna. V vlaknu in na izprehodih se nabira prah in druga nesnaga, ki zamaši znojnice. Tudi ko-

ža se mora na potovanju odpočiti in zato mora dihati. Voda za obraz očisti znojnice dosti bolj kakor mlo in navadna voda.

Ne pozabi vzeti razen pudra, ki ga navadno rabiš, še škatlico bolj temnega. Svetel puder se ne poda potemnelemu obrazu. Zato mešaj svoj običajni puder s temnejšim, kakor ti temni koža. Če se pelješ v majhno kopaljšče ali v tak kraj, ki je daleč od sveta, pri pripravljanju prtljage nikar ne pozabi vzeti s seboj zadosti preizkušenih lepotil. Pomisli, da v manjših krajih ne boš dobila tako velike izbire kakor v mestih.

Naočniki proti solncu, solnčnik in velik klobuk so prav tako sredstvo za negovanje lepote. Občutljive oči trpe na hudem solncu, razen tega prisiljeno mežikanje zaradi prehude svetlobe pospeši nastanek gubice in — saj sama veš — o teh še govoriti nočeš, kaj šele da bi jih morala odpravljati. Kadar se koplješ se nikar ne šminkaj. Nič ni gršega od indijansko pobarvanih žensk pri kopanju.

Če greš na potovanje, nikdar ne pozabi, da je treba tudi tam gojiti lepoto. Ni dovolj, da si samo lepo oblečena. Lepa obleka je sicer že mnogo, toda če ni z njo v skladu obraz, je ženska samo pol tega, kar bi bila lahko in kar bi morala biti.

Praktični nasveti

Rjo odpraviš s finih nožev tudi s črnilno radirko.

Linolej očistiš, če ga opereš s krompirjevo vodo (ki si jo napraviš s surovim, nastrganim krompirjem). Madež od črnila ostrgaš s finim peščenim papirjem, še prej pa kaneš nanj kapljo lanenega olja. Naposled odrgneš linolej s parketnim voskom in volneno krpico.

Marelčni riž

Potrebščine: 8 dkg riža, sladka smetana, 17 dkg sladkorja, 1 zavojček Dr. Oetker-jeve jedilne želatine „Regina“, 3 del marelje (tudi marmelade).

Priprava Skuhaj riž s sladko smetano in 7 dkg sladkorja precej mehko; ko se je ohladil, mu pri-mešaj 1 zavojček jedilne želatine, razpuščene v malo vroče vode, 10 dkg sladkorja, zrele pasirane marelje in 2 del spenjene sladke smetane ter ga daj v model. Ko se je strdil in si ga zvrnil, ga garniraj s sparjenimi ali vkuhanimi mareljami.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svotega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev peclni prašek

Dr. Oetker-jev vanilinov prašek

Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitlenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prhljanila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetker-jev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego le Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartlje, torte in pecivo, jahlčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jahlčni žlic te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljih, finih in rafiniranih močnatih jedi, šarteljev, peciva, tort i. t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalno gospodinji — tudi onih, ki stavljajo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začimnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.

Urejuje Boris Rihlteršič

Dvajset let Paramounta

Eno najbolj zanimivih poglavij gospodarske zgodovine je prav gotovo razvoj filmske industrije. Film, ki je bil še pred nekaj desetletji skoraj neupoštevana panoga obrti, k umetnosti ga takrat še niso šteli, je danes pojem, o katerem si človek, ki ga natančno ne pozna, komaj more misliti, kako mogočen in velik je. Oglejmo si malo številke enega največjih podjetij — Paramounta, ki praznuje letos dvajsetletnico obstoja.

Paramount ima v Hollywoodu, New Yorku in Joinvillu pri Parizu tri ogromna središča z ateljeji in vsemi postranskimi poslopi, katerih vrednost cenijo na več ko sto milijonov dolarjev. V Hollywoodu in New Yorku, kjer vodi vse delo režiser Ernest Lubitsch, bodo letos napravili sedemdeset filmov. Drugih petdeset filmov v nemščini, švedščini, španščini in francoščini napravijo v joinvillskih ateljejih. Proračun stroškov za letošnjo produkcijo znaša 35 milijonov dolarjev.

Razen teh filmov izdeluje Paramount dvakrat na teden žurnale in okrog 150 kratkih, po večini risanih, kulturnih in varijetejskih filmov.

Ljudi, ki so zaposleni v teh ateljejih, je nekaj nad 18.000. Podružnice Paramounta so razširjene v 52 državah po vsem svetu. Newyorški in hollywoodski ateljeji izdajo vsako soboto več sto tisoč dolarjev za plače igralcem in uslužbencem.

V Združenih državah ima Paramount 1563 lastnih kinov. Tudi v Kanadi, Južni Ameriki, Avstraliji, na Japonskem, Kifajskem, Angleškem in na evropskem kontinentu jih je postavil že lepo število; med njimi je največji in najelegantnejši veliki Paramountov kino v Parizu.

Po dogovoru z zvezo severoameriških radio postaj širi Paramount reklamo za svoje filme po 76 radio postajah. Koliko to stane, si lahko mislite.

Seveda ti podatki prav malo povedo o pomenu filmske industrije. Na vsak način pa se iz njih vidi, da je film danes faktor velike gospodarske moči in svetovna industrija, ki daje zaslužka stotisočim ljudem.

Šolski otroci v filmu

V zvezi s Hollywoodom navadno pišejo o „zvezdah“ in njihovih aferah. Toda tam je še marsikaj drugega, kar je morda dosti bolj zanimivo. N. pr. vprašanje, kaj je z otroki igralcev in z onimi otroki,

ki že sedaj igrajo razne majhne vloge v filmih, čeprav hodijo še v šole.

To vprašanje so vzorno rešili v Foxovih ateljejih. Tam so napravili moderno šolo za filmske otroke, kjer se uče tri ure na dan raznih za življenje potrebnih reči, eno uro igrajo, dve uri se bavijo s športom in plesom, tri ure pa delajo pred filmsko kamero.

Zanimivo je, da se v tej šoli otroci dosti bolje uče, kakor na ostalih zavodih. Vzrok uspehom bo največ to, da oni, ki v šoli slabo napredujejo, ne smejo igrati v filmih.

Z. A. Ferrel, ravnatelj Foxovih šol, pravi, da je le malokdaj potrebna kaka kazen. Otroci se prav zavedajo, da pomeni neuspeh v šoli konec njihovi filmski karijeri, ki je največja ambicija teh otrok.

V šoli uče matematiko, jezike, stenografijo, strojepisje, trgovske predmete, zgodovino umetnosti, drama itd.

Kar so pričeli delati govoreče filme, posvečajo učitelji jezikom največjo pažnjo. Na tej šoli imajo sto učencev, ki hodijo vsak dan redno k pouku. Na vsakih deset učencev pride po en učitelj, kakor to predpisujejo šolska pravila.

Ta Foxova šola je doslej pokazala prav lepe rezultate, važna je pa predvsem zato, ker so filmski igralci, ki so iz te šole prišli, umetniki visokih duhovnih sposobnosti.

Ramon Navarro na počitnicah

Kar je napravil Ramon Navarro svoj zadnji film, je začel misliti na počitnice. Ker je že njegova stara želja, da bi si ogledal svet, si je kupil jahto in misli z njo v najkrajšem času odpotovati. Zaenkrat se še ni odločil, kam pojde. Po povratku bo začel delati svoj novi film, o katerem še ne vemo nič natančnega.

Tudi statisti imajo časih srečo

Statisti ponavadi prav težko sluzijo svoj kruh. Njihovo delo je zelo naporno in ubijajoče — časih morajo čakati ure in ure, preden pridejo na vrsto. Razen tega morajo igrati dostikrat v zelo nevarnih prizorih. Tako mora v filmu Cecilia de Millea „Madam Satan“ nekaj sto statistov skočiti s Zeppelina s padalom. V Gilbertovem filmu „Trije mornarji“ so morali statisti v nekem prizoru stati več ur v burji in dežju. Zato pa so imeli v novem filmu „Salon za lepoto“, kjer igra glavno vlogo Anita Page, statisti veliko srečo. Nabrali so jih nekaj sto in režiser jim je ukazal, da so morali posesti okrog velike mize, obložene z najboljšimi jedmi. V prizoru z veliko gostijo so morali pojesti vse, kar je bilo na mizi. Pravijo, da tega ni bilo malo, pa tudi slabo ni bilo. Pravijo celo, da nekateri potem niso hoteli vzeti denarja za tako igranje, češ, da so bili z obilnim kosilom dovolj plačani.

Ali verjamete?

Neil Hamilton je kot mlad fant prespal največ noči na železniških postajah.

Joan Marsh je prišla k filmu, ko je imela 9 mesecev.

John Miljan, MGMov igralec, rojen v Dubrovniku, je bil nekoč mornar.

Ernest Torrence je kompozist.

Za navaden film, dolg povprečno 2500 m, porabijo 20 krat toliko materiala.

Conrad Nagel je bil mornar. Operaterji imajo rajši svetlo-lase igralke — iz poklicnih razlogov.

Filmski drobiž

Za film „Gola resnica“ je Paramount angažiral Gretl Theimer. Njen partner je Oskar Karlweis.

Znani Paramountov igralec Garry Cooper, partner Marlene Dietrich v „Maroku“, je prišel na odhiti v Evropo.

Paramount je postavil za pregledovalca vseh sprejetih filmskih manuskriptov režiserja Ernsta Lubitscha, ker najbolj pozna filmski okus Evropecev, za glavnega dramaturga pa znanega madžarskega pisatelja in avtorja filmskih manuskriptov Ludwiga Bira.

Novi film Harolda Lloydja bo imel prav pisano zasedbo. Igralci raznih narodnosti bodo govorili vsak v svojem jeziku in dialog bo tako sestavljen, da bo film razumljiv povsod, kjer ga bodo igrali.

Te dni so v Metrovih ateljejih začeli delati najnovejši film Grete Garbo, „Suzana Lenox — njen dvig in padec“, ki ga režira Robert Z. Leonard. Njen partner je znani angleški igralec Cecil Cunningham.

Mali Jackie Cooper, ki je doslej igral z velikim uspehom z Rantaplanci, je podpisal pri Metru pogodbo za več let. Igral bo otroške vloge v velikih filmih z Bustrom Keatonom in Wallaceom Beeryjem.

Tako izgleda terpentinovo milo

GAZELA

ki ga danes z uspehom uporablja na stotisoče gospodinje!

Po svojem lastnem kinu v Newyorku je Ufa odprla nov kino v Čikagu, ki se bo imenoval Ufa-Cinema in igral izključno le zvočne filme te družbe. Ta kino se nahaja v bližini velike naselbine čikaških Nemcev in je bil zgrajen leta 1929. Igral je že doslej večinoma nemške filme.

Karlheinz Jaffé, partner Elizabete Bergner v „Amphitryonu“, je pri Ufi angažiran za glavno moško vlogo v kulturnem filmu „Iskalci zlata v Romuniji“.

Lupe Velez je angažirana pri Metru z Warnerjem Baxtrom. Njun prvi skupni film, ki ga je režiral Cecil de Mille, je napravljen na Divjem Zapadu. Imena še ne vemo.

Joan Crawford je nedavno napravila svoj prvi nemški film „Plesalka Bonnie“, ki se godi v newyorškem podzemlju.

Dorothy Jordan, partnerica Ramona Novarra v njegovih zadnjih filmih, bo zdaj igrala z najmlajšim Metrovim starom Robertom Montgomeryjem vlogo milijonarke, ki se zaljubi v siromašnega uradnika.

Kupon 28 film

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kje je bil rojen lastnik družbe Universal?
2. Pri kateri družbi igra Garry Cooper?
3. S kom je bila poročena Henny Porten?
4. Kako je pravo ime Anny Ondre?
5. Kdo je odkril Raquel Torres za film?

Rešitve teh vprašanj sprejemamo šest dni po izidu lista. Za nagrade razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 26. številke so: 1. Lilian Harvey, 2. Jacques Feyder, 3. Pri Fox-u, 4. Milton Sills, 5. Pri Paramountu.

Nagrade je žreb določil takole:
 5 slik: Bregar Kristina, Maribor;
 4 slike: Podlogar Greti, Sv. Križ;
 3 slike: Mlekuš Berta, Podturn;
 2 sliki: Zemljic Mirko, Brdo;
 po eno sliko: Vidic Valerija, Ljubljana; Maček Josip, Bistrica, Žužek Marija, Jesenice; Tarkuš Blaž, Vuhred; Žibert Vlado, Ljubljana; Kulovec Tomaž, Ljubljana.

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

„Tango ljubezni“

filmska komedija polna lepih pesmi
 V glavnih vlogah Willy Forst in Fee Malten

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

KLIŠEJE
 vseh vrst po fotografijah ali risbah iz vsake najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
 LJUBLJANA DALMAJNOVA 13

Za *Vaše perilo* **le** *terpentinovo*

Zlatorog

milo